

fluxus quam speciei, omnem autem influxum effectivum non vitalem potest Deus se solo supplere.

XXIII. Respondetur apud D. Thomam et Thomistas admitti quod ante infusum habitum per modum permanentis potest per auxilium non extrinsecum nec pure concomitans, sed ipsi potentiae impressum eamque elevans fieri actus virtutis supernaturalis quod est dari virtutem illam per modum transeuntis; et hoc modo etiam admittimus quod per lumen datum per modum transeuntis quod etiam solet vocari auxilium, elici potest visio. Et cum dicitur quod tale auxilium per modum transeuntis identificatur cum actu, respondetur id verum esse de concursu concomitante et simultaneo, qui est in effectum non in causam, non tamen de auxilio prævio, et præbente virtutem, quod in ipsam causam imprimit, eamque fortificat, et elevat licet per modum transeuntis. Non tamen reddit illam pure motam sicut instrumentum et ministrantem causæ principali, sed vere et proprie activam et virtuosam et sic actuam per illud auxilium sibi impressum per modum transeuntis, quod possit se movere, et ut causa principalis agere. Ad primam confirmationem respondetur quod in illa sententia non tollitur quod potentia habeat conatum seu attentionem, sed tollitur quod habet illam elevatam et supernaturalem sine virtute a qua supernaturaliter procedat: attentio autem seu conatus naturalis ordinis non sufficit ad actum supernaturalem visionis beatæ, nec enim aliud est attentio et conatus in re, quam actus ipse qui cum erga supernaturale objectum modo supernaturali versetur, utique supernaturalis esse debet, reddit enim intensiorem et perfectiorem actum supernaturalem. Ad secundam confirmationem respondetur

esse disparem rationem inter speciem et lumen, quod lumen habet ratione virtutis proportionantis intellectum ad eliciendum actum, species autem non præbet virtutem et activitatem potentiae, sed determinationem ex parte objecti ad specificationem actus requisitam per assimilationem ad objectum, et trahendo illud ad se. Quare concursus iste speciei cum sit objectivus et vicem objecti representans potest per ipsummet objectum præstari, quando objectum ita est intimum in esse intelligibili potentiae, quod potest illam determinare et actuare intelligibiliter per se ipsum, sed sive fiat per speciem, sive per objectum semper fit per actionem et determinationem intra ipsam potentiam. Concursus autem luminis est concursus ipsiusmet virtutis et activitatis, qua potentia proxime et proportionate influit in actum, et ad influendum facultatem habet: unde cum non vice alterius reddat potentiam proportionatam et activam, sed ratione sui reddat elevatam et potentem in ordine supernaturali, non apparet quod loco illius virtutis actu et intellectum; Deus enim per se ipsum non potest vicem virtutis in intellectu præbere, quia in genere causæ informantis actuare non potest, cum talis informatio intrinsece sit imperfecta, ut sæpe supra ostensum est. Sine actione autem intra intellectum facta ipsum reddere potentem et virtuosum ad operandum, non est æquare lumen speciei vel objecti per se ipsum se præsentanti, quia hæc intelligibiliter semper actuant potentiam, et ideo argumentum a simili enervatur, si ex actione intima speciei vel objecti in esse intelligibili, intenditur probari, quod sine ulla actione luminis reddatur potentia proxime potens ad eliciendam visionem. Quod vero dicitur Deum posse supplere

omnem influxum non vitalem, respondetur influxum luminis gloriæ vitalem esse per modum principii proximi elevantis ad vitam æternam et supernaturalem, non per modum principii radicalis et elevabilis. Et præterea non est quæstio præsens an possit Deus supplere se solo efficientiam luminis faciendo se solo visionem, sed an possit efficere quod visio ista sit visio istius intellectus sine hoc quod procedat a lumine intrinseco, et facultate proportionata illius, quidquid sit de vitalitate et influxu vitali.

XXIV. Ultimo, arguitur ex Arrubal ex disputatione xx, cap. iv. Nam Thomistæ admittunt posse fieri visionem sine habitu luminis per modum permanentis, ergo absolute potest fieri absque omni lumine superaddito etiam per modum transeuntis. Probat consequentia, quia omnis forma creata, seu qualitas elevans ad videndum Deum, si sit natura sua permanens est habitus luminis gloriæ, omnis autem forma creata qua potest elevari ad videndum Deum est qualitas natura sua permanens, ergo est habitus luminis gloriæ. Minor probatur, quia talis forma debet esse qualitas, cum constituat intellectum potentem ad videndum Deum, et est ex natura sua permanens, cum habeat omnes condiciones permanentiæ, datur enim per modum principii operativi, et operativi beatitudinis quæ de se est permanens, caret etiam contrario, et ex natura sua est habitus non dispositio, ergo est permanens. Confirmatur, quia in opinione potentium, quod Deus se solo potest producere visionem seu conceptum, illumque intellectui conjungere, tunc talis visio redderet intellectum videntem, quia præberet ei effectum formalem, et tamen lumen gloriæ non supponeretur in tali intellectu, ergo sine illo potest

videri Deus. Illa autem opinio admittitur a Capreolo, et aliis Thomistis, ut refert magister Gonzalez, hic disputatione decima septima, sectione iii, argum. iii.

XXV. Respondetur negando consequentiam. Et ad ejus probationem negatur minor. Ad cujus probationem dicitur, quod ut advertimus in logica, cap. de qualitate, disputatione xviii, bene potest id quod ex sua natura et specie est habitus permanens, accidentaliter et ratione status seu modi quo datur vel recipitur, se habere per modum dispositionis vel passionis, quia non habet causas permanentiæ, sive ex parte subjecti recipientis sive ex parte causæ influentis, quia dat illam modo transeunti, sicut lux quæ est in aere, licet non habeat contrarium et sit principium lucendi, tamen quia non habet radicem in subjecto, scilicet in aere, nec ratione alicujus status petit connaturaliter sibi per modum permanentis influi a sole, solum transeunter est in illo. Lumen ergo gloriæ datum beato est in eo permanenter, quia ratione status beatifici petit sibi influi permanenter a Deo, datum autem viatori non habet aliquem statum, ratione cuius petat sibi permanenter influi a Deo. Et sic ex defectu causæ permanenter influentis, dicitur lumen datum viatori dari per modum transeuntis, non quia ex specie sua permanentiam non exigit. Unde solum probat argumentum, quod non datur lumen gloriæ viatori in statu connaturali, quia de se petit permanenter dari, de facto tamen non datur sic viatori.

XXVI. Ad confirmationem respondetur, illam opinionem eatenus posse tolerari, si dicat visionem posse a Deo produci, vel a subjecto separari in ratione cujusdam qualitatis non exercendo vitalitatem. Et

ita si sic imprimeretur alteri intellectui, redderet illum formaliter sustentantem illam qualitatem, non formaliter vitaliter operantem, et elicientem talem visionem, sicut si poneretur a Deo in lapide. Ut autem reddat videntem, debet reddere viventem per illam, et consequenter elicientem talem visionem, et ab intrinseco se moventem, et sic habentem in se intrinsece facultatem, et virtutem ad id faciendum. De veritate tamen dictæ opinionis nihil de termino in præsentia.

XXVII. Disputant hic aliqui de luminis gloriæ perfectione super omnes alias res naturales etiam substantias, et super alias formas supernaturales, sed hæc commodius in materia de gratia ad quæstionem cx, in 1-2 disquirentur agendo generaliter de perfectione gratiæ super alias res; currit enim fere eadem ratio pro lumine gloriæ. Videatur m. Gonzalez hic.

DISPUTATIO XV.

DE ACTU DIVINÆ, ET BEATIFICÆ VISIONIS.

ARTICULUS I.

Utrum necesse sit attingi per visionem Dei omnia, quæ formaliter sunt in Deo, attributa, personas, etc.

I. Supponit titulis articuli beatos de facto videre omnia, quæ in divina essentia sunt tam quoad attributa, quam quoad personas. Utrumque complecti videtur Scriptura illis verbis Joan. III: *Videbimus eum sicuti est.* Quod explicare videtur Concilium Florentinum in litteris sanctæ unionis dicendo: « Quod animæ quibus nihil purgandum superest intuentur clare Deum trinum, et

unum sicuti est. » Itaque particula illa sicuti est, explicatur a Concilio, quod sit videre Deum trinum, et unum, id est, quoad personas, et quoad unitatem essentiæ, quæ constat ex attributis. Præterea significatur in Scriptura illam visionem attingere ea, quæ in hac vita per fidem tamquam per auditum cognoscuntur, Psal. XLVII: *Sicuti audivimus sic vidimus in civitate Domini virtutum.* Hic autem fides non solum attributa, sed et personas audit, seu credit. Dicitur etiam futura illa visio ita plene de Deo, sicut modo nos sumus cogniti, I ad Corinth. XIII. *Nunc cognosco ex parte, tunc autem cognoscam sicut et cognitus sum,* non ergo remanet aliquid in Deo, quod non cognoscatur, sicut in nobis nihil est, quod non sit cognitum, alioquin si aliquid de Deo remanet non cognitum, cognoscere tunc ex parte, et non ex toto. Et in hoc fit comparatio in visione Dei ad cognitionem qua nos sumus cogniti, scilicet quod utraque cognitio non sit ex parte, sed quoad totum, licet non totaliter, et omni modo ex parte Dei, quia non comprehenditur. Denique, Joan. XVII, dicitur: *Hoc est vita æterna ut cognoscant te Deum verum, et quem misisti Jesum Christum.* Ubi licet duæ Personæ tantum exprimentur, scilicet mittens, et missa, eadem tamen ratio est de tertia Persona quæ licet non miserit secundam Personam Filii, quia non emittit ex se illam, misit tamen Christum quoad humanitatem. Et Joan. XIV: *Qui videt me, videt et Patrem.* Videntur ergo Personæ in visione beata, et omnes tres videri Concilium, in citatis verbis dicit scilicet: *Videri Deum Trinum, et unum sicuti est.* Quare quod aliquibus auctoribus attribuitur, quod non omnia attributa videantur a beatis, ut Ocham, Richardo, et aliis, non tamen clare loquuntur, nec viden-

tur loqui de attributis, prout formaliter in Deo, sed secundum eminentiam qua tangunt omnes creaturas, ita quod comprehendantur.

II. His suppositis tota difficultas est, an de potentia absoluta possit aliquid istorum videri in Deo sine alio, v. g. unum attributum sine alio, vel essentia sine Personis, aut una Persona sine alia. Et quia in his quæstionibus de potentia absoluta, reducitur tota difficultas ad assignationem implicationis, vel destructionem ejus, oportet videre ex qua parte implicatio ista stabilienda sit. Potest autem ista implicatio sumi ex triplici capite, seu triplici conditione, quæ in ista visione concurrunt, ex quibus necessario sequitur quod debeat videre, et omnia attributa et omnes Personas. Est enim illa visio intuitiva Dei, est quidditativa respectu prædicatorum quæ in Deo sunt; et est beatifica reddens intellectum in ultimo fine suo quietum. Et videndum est, an omnes istæ rationes, vel aliquæ illarum sufficiant reddere implicationem istam.

III. In hac ergo parte est satis celebris sententia, quæ affirmat implicare contradictionem quod videatur unum attributum sine alio, vel divina essentia sine Personis aut una Persona sine aliis. Ita D. Thomas locis postea citandis, et sequuntur communiter omnes ejus discipuli, et multi alii theologi, qui citantur apud m. Gonzalez hic disp. XXXII, sect. I et II, in cursu Carm tract. de vision. disp. VII, dub. II, et apud Suarez, lib II de attributis negativis, c. XXII, Vasquez, disp. XLVIII, capit. II.

IV. Secunda sententia simpliciter docet posse videri unum attributum sine alio, vel essentiam sine Personis, ob distinctionem virtutalem, seu formalem ex natura rei; quam agnoscunt inter ista, ut Scotus in I, dist. I, q. II, et ibi discipuli

ejus. Quidam tamen etiam rejiciendo illam distinctionem, et affirmando sola ratione distingui, adhuc affirmant non implicare, quod videatur unum attributum sine alio, vel essentia sine Personis. Ita p. Granados, tract. III de visione, disp. V et VII, sect. II. Et de Personis idem docet Ægidius a Præsentatione libro V de beatitudine, quæstione XIV, articulo III, §. III Salas, et alii quos citat Alarcon hic tract. de visione, disputatio IV, cap. II.

V. Denique, alii, ut hæc omnia componant distinguunt de visione Dei, ut præcise est intuitiva, vel ut etiam est quidditativa, vel ut beatificativa, distingui enim et separari posse rationem notitiæ, ut intuitivæ, et ut quidditivæ manifeste docemur in sensu externo, qui sua objecta attingit intuitive, et non quidditative. Dicunt ergo ex eo præcise quod illa visio sit intuitiva non deduci implicationem, quod repugnet videri unum attributum sine alio, vel essentiam sine Personis, quia intuitio ut talis non respicit quidditatem, si vero loquamur de illa visione, prout quidditativa, vel beatifica, sic repugnat unum attingere, et non aliud. Ita P. Alarcon, loco citato. Quidam etiam distinguunt de visione illa, ut pure apprehensiva est, vel etiam ut judicativa. Et dicunt quod ut apprehensiva, quia sic intuitiva est, repugnat videri essentiam sine Personis, ut judicativa autem posse unum judicari sine alio. Quod attribuitur m. Soto in IV, dist. XLIX, quæst. III, articulo III, conclusio II. Sed tamen Soto non loquitur de judicio formato intra visionem beatificam, quia hæc intrinsece est judicium de omnibus quæ videt. Et sic docet ibidem, quod per visionem beatam necessario fit judicium de Personis simul cum essentia.

VI. Notandum, quod attributa, quæ in Deo sunt unica simplicissimi-